

Історія

УДК 94(477.83/.86):329.17(477)

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.20401821>

**Вплив Лонгіна Цегельського на суспільно-політичні процеси Східної
Галичини першої чверті XX ст.**

Полич Мар'яна Іванівна,

кандидат історичних наук, старший викладач кафедри
міжнародних відносин та дипломатії, Західноукраїнський
національний університет м. Тернопіль, Україна,
<https://orcid.org/0000-0002-1285-2281>

Прийнято: 10.05.2026 | Опубліковано: 26.05.2026

***Анотація** У статті досліджено вплив Лонгіна Цегельського на суспільно-політичні процеси Східної Галичини першої чверті XX ст., визначено його роль у розвитку українського національного руху, державотворчих процесах та формуванні політичної свідомості українців краю. Особливу увагу приділено діяльності Л. Цегельського в Українській національно-демократичній партії, парламентській роботі в Австро-Угорщині, участі у створенні та функціонуванні Західноукраїнської Народної Республіки, а також реалізації ідеї соборності українських земель.*

Методологічну основу дослідження становлять принципи історизму, об'єктивності та системності. У роботі використано історико-порівняльний, проблемно-хронологічний, біографічний та історико-системний методи, що дали змогу простежити еволюцію політичних

поглядів Лонгина Цегельського та визначити його місце у суспільно-політичному житті Східної Галичини.

Наукова новизна статті полягає у комплексному аналізі діяльності Л. Цегельського як політичного діяча, публіциста та ідеолога українського національного руху. У дослідженні уточнено його внесок у розвиток українського парламентаризму, становлення державних інституцій ЗУНР, формування зовнішньополітичного курсу західноукраїнської держави та поширення ідеї соборності України. Висвітлено вплив діяча на активізацію суспільно-політичного життя українців Східної Галичини та мобілізацію населення до участі у національно-визвольному русі.

У результаті дослідження встановлено, що Лонгин Цегельський був одним із провідних представників української політичної еліти Східної Галичини, діяльність якого суттєво вплинула на процеси національної консолідації, державотворення та розвитку української політичної думки. Доведено, що його політична, дипломатична та публіцистична діяльність сприяла утвердженню державницьких ідей та зміцненню українського національного руху в регіоні.

Ключові слова: Лонгин Цегельський, Східна Галичина, суспільно-політичні процеси, український національний рух, ЗУНР, соборність, державотворення, політична діяльність.

The Influence of Lonhyn Tsehelskyi on the Socio-Political Processes of Eastern Galicia in the First Quarter of the 20th Century

Maryana Polych

PhD in History, senior lecturer Department of
International Relations and Diplomacy,
West Ukrainian National University, Ternopil, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0002-1285-2281>

Abstract. *The article examines the influence of Lonhyn Tsehelskyi on the socio-political processes of Eastern Galicia in the first quarter of the twentieth century and identifies his role in the development of the Ukrainian national movement, state-building processes, and the formation of the political consciousness of Ukrainians in the region. Particular attention is paid to Tsehelskyi's activities within the Ukrainian National Democratic Party, his parliamentary work in Austria-Hungary, his participation in the establishment and functioning of the West Ukrainian People's Republic, as well as his contribution to the implementation of the idea of the unity of Ukrainian lands.*

The methodological basis of the study is grounded on the principles of historicism, objectivity, and systematic analysis. The research employs historical-comparative, problem-chronological, biographical, and historical-systemic methods, which made it possible to trace the evolution of Lonhyn Tsehelskyi's political views and determine his place in the socio-political life of Eastern Galicia.

The scientific novelty of the article lies in the comprehensive analysis of L. Tsehelskyi's activity as a political figure, publicist, and ideologist of the Ukrainian national movement. The study clarifies his contribution to the development of

Ukrainian parliamentarianism, the establishment of state institutions of the West Ukrainian People's Republic, the formation of the foreign policy course of the West Ukrainian state, and the spread of the idea of Ukrainian unity. The article also highlights his influence on the intensification of socio-political life among Ukrainians in Eastern Galicia and the mobilization of the population for participation in the national liberation movement.

The study concludes that Lonhyn Tsehelskyi was one of the leading representatives of the Ukrainian political elite of Eastern Galicia, whose activities significantly influenced the processes of national consolidation, state-building, and the development of Ukrainian political thought. It is proven that his political, diplomatic, and journalistic activities contributed to the establishment of state-oriented ideas and the strengthening of the Ukrainian national movement in the region.

Keywords: *Lonhyn Tsehelskyi, Eastern Galicia, socio-political processes, Ukrainian national movement, West Ukrainian People's Republic, unity, state-building, political activity.*

Постановка проблеми. На межі XIX–XX ст. Східна Галичина стала одним із ключових центрів формування українського національного руху, розвитку політичної думки та становлення державницьких ідей. Активізація суспільно-політичного життя українців краю була зумовлена як внутрішніми процесами національного відродження, так і загальноєвропейськими політичними трансформаціями, пов'язаними з розпадом Австро-Угорської монархії, Першою світовою війною та національно-визвольними змаганнями 1918–1921 рр. У цих умовах особливого значення набувала діяльність представників української політичної еліти, які поєднували громадську, парламентську, дипломатичну та державотворчу роботу.

Однією з провідних постатей українського суспільно-політичного руху Східної Галичини був Лонгин Цегельський – правник, публіцист, дипломат і державний діяч, чия діяльність суттєво вплинула на розвиток українського політичного життя першої чверті XX ст. Він брав активну участь у діяльності українських політичних організацій, парламентському представництві українців у Галичині, процесах створення та функціонування Західноукраїнської Народної Республіки, а також у міжнародному представленні українських інтересів.

Попри наявність окремих наукових праць, присвячених життєвому шляху та державотворчій діяльності Лонгина Цегельського, його вплив на суспільно-політичні процеси Східної Галичини досі не став предметом комплексного дослідження. Недостатньо висвітленими залишаються питання його ролі у формуванні політичної культури українського суспільства, розвитку національної свідомості, консолідації українських політичних сил та виробленні державницької концепції українського руху в регіоні.

Актуальність теми зумовлена необхідністю поглибленого вивчення діяльності українських політичних діячів першої чверті XX ст., які відіграли важливу роль у процесах національного відродження та державотворення. Дослідження суспільно-політичної діяльності Лонгина Цегельського дає можливість краще зрозуміти особливості розвитку українського руху у Східній Галичині, механізми формування політичної еліти та еволюцію української державницької ідеї в умовах суспільно-політичних трансформацій зазначеного періоду.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Упродовж останніх років постать Лонгин Цегельський дедалі активніше привертає увагу українських істориків, що пов'язано із сучасними процесами переосмислення українського державотворення та національно-визвольних змагань початку

XX ст. У сучасній історіографії дослідження діяльності Л. Цегельського здебільшого зосереджені на його участі у формуванні державних інституцій Західноукраїнської Народної Республіки, дипломатичній діяльності, а також ідеологічних засадах українського національного руху в Східній Галичині.

Грунтовних публікацій, присвячених дослідженню політичних поглядів та ідеалів Л. Цегельського, немає. Винятком є праця С. Кордуби, який у передмові до першого видання книги Л. Цегельського «Від легенд до правди» подає об'єктивну характеристику ролі вченого у політичному житті Східної Галичини першої чверті XX ст. [1]. Позитивні оцінки діяльності Л. Цегельського як політика та журналіста подано у наукових дослідженнях І. Лисяка-Рудницького [2]. Н. Полонської-Василенко [3]. С. Ріпецького [4], В. Вериги [5] та інших дослідників української діаспори.

Одними із найбільш ґрунтовних сучасних досліджень є праці І. Дацківа і М. Полич [6–9] у яких проаналізовано формування політичного світогляду діяча, його участь у студентському русі, парламентській діяльності та дипломатичних місіях ЗУНР. Особливу увагу дослідник приділяє ролі Л. Цегельського у міжнародному представництві західноукраїнської держави та процесах об'єднання українських земель. Наголошується, що Л. Цегельський належав до числа найбільш підготовлених представників галицького політикуму, які поєднували державницьке мислення з активною практичною діяльністю.

Важливе місце у сучасній історіографії займають праці П. Гай-Нижника [10; 11], присвячені суспільно-політичним поглядам Л. Цегельського та його ролі у становленні українського націонал-консерватизму. Він розглядає Л. Цегельського не лише як політичного діяча, а й як ідеолога соборності України, який послідовно відстоював ідею

політичної єдності українських земель та необхідність формування сильної національної держави.

Певний внесок у дослідження політичної спадщини діяча зробили також публікації на історико-просвітницьких ресурсах, зокрема «Локальна історія» та «Збруч», у яких висвітлюється роль Л. Цегельського у підготовці передвступної угоди між ЗУНР та УНР і підписанні Акта Злуки 22 січня 1919 р. Такі публікації сприяють популяризації історичної постаті діяча та актуалізації його державницьких ідей у сучасному суспільному дискурсі.

Водночас, незважаючи на наявність окремих наукових праць, у сучасній історіографії все ще відсутнє комплексне дослідження впливу Лонгина Цегельського саме на суспільно-політичні процеси Східної Галичини першої чверті ХХ ст. Недостатньо вивченими залишаються його роль у формуванні української політичної культури регіону, взаємодія з громадськими організаціями, вплив на еволюцію національної свідомості галицьких українців та участь у формуванні механізмів політичної мобілізації населення. Саме ці аспекти потребують подальшого наукового осмислення й визначають актуальність обраної теми дослідження.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри наявність значної кількості праць, присвячених історії українського національного руху в Східній Галичині та діяльності окремих представників української політичної еліти, постать Лонгина Цегельського залишається недостатньо всебічно дослідженою. У більшості наукових розвідок увага зосереджується переважно на його участі у державотворчих процесах періоду Західноукраїнської Народної Республіки або дипломатичній діяльності під час національно-визвольних змагань 1918–1921 рр. Водночас недостатньо висвітленими залишаються питання його впливу на суспільно-

політичне середовище Східної Галичини у ширшому історичному контексті першої чверті XX ст.

Потребують подальшого наукового аналізу роль Лонгіна Цегельського у формуванні української політичної культури та національної свідомості галицьких українців, його участь у розвитку громадських організацій, діяльності українських політичних партій і парламентського представництва. Недостатньо дослідженими є також його публіцистична спадщина, ідейно-політичні погляди та їхній вплив на консолідацію українського національного руху в регіоні.

Окремою проблемою залишається відсутність комплексного підходу до вивчення взаємозв'язку громадської, політичної та дипломатичної діяльності Лонгіна Цегельського як цілісного чинника суспільно-політичних трансформацій у Східній Галичині. Потребує уточнення й оцінка його внеску у формування державницької концепції українського руху та міжпартійної взаємодії в умовах політичних змін початку XX ст.

Таким чином, недостатня розробленість зазначених аспектів, фрагментарність наукових досліджень та потреба у комплексному осмисленні діяльності Лонгіна Цегельського зумовлюють необхідність подальшого вивчення його впливу на суспільно-політичні процеси Східної Галичини першої чверті XX ст.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є всебічний аналіз впливу Лонгіна Цегельського на суспільно-політичні процеси Східної Галичини першої чверті XX ст., визначення його ролі у розвитку українського національного руху, громадсько-політичного життя та державотворчих процесів у регіоні.

Для досягнення поставленої мети передбачено виконання таких **завдань**: характеризувати основні етапи громадської та політичної діяльності Лонгіна

Цегельського; дослідити внесок Лонгіна Цегельського у формування української національної свідомості та політичної культури населення Східної Галичини; оцінити вплив Лонгіна Цегельського на процеси українського державотворення та консолідації українських політичних сил у період 1918–1921 рр.; узагальнити історичне значення суспільно-політичної діяльності Лонгіна Цегельського для розвитку українського руху у Східній Галичині.

Виклад основного матеріалу дослідження. Лонгин Цегельський народився 29 серпня 1875 р. у містечку Камінка-Струмилова (сучасне місто Кам'янка-Бузька на Львівщині). Походив із відомих священицьких родин Цегельських та Дзеровичів, які вирізнялися активною громадянською позицією, відданістю українській справі та служінню Українській Церкві.

Початкову освіту майбутній діяч здобув у рідному місті, а згодом продовжив навчання у Першій державній академічній гімназії у Львів. Після завершення гімназійної освіти вступив на правничий факультет Львівського університету. У 1898 р. Лонгіна Цегельського направили до Відень для проходження правничо-адміністративної практики при Міністерстві закордонних справ. Невдовзі він був делегований до австрійського посольства у Стокгольм, де працював упродовж року. Повернувшись до Львова, здобув ступінь доктора міжнародного права, що стало важливою основою його подальшої дипломатичної діяльності в період ЗУНР [12, с. 1031–1032].

Формування Л. Цегельський як громадсько-політичного діяча відбувалося в умовах складної суспільно-політичної ситуації у Східній Галичині, яка перебувала під владою Австро-Угорської монархії та зазнавала значного впливу полонізаційної політики польської адміністрації краю. Ще під час навчання в університеті Л. Цегельський проявив себе як активний,

освічений і національно свідомий молодий діяч. Завдяки організаторським здібностям, широкому світогляду та патріотичним переконанням він увійшов до кола провідних представників українського студентського руху та брав участь у різноманітних громадських ініціативах. Зокрема, у 1896 р. у складі австрійської делегації відвідав студентський конгрес у Великій Британії.

Важливим напрямом його діяльності стало поширення українських національних ідей у студентському середовищі. З цією метою він активно долучився до створення та розвитку українських студентських організацій. Лонгин Цегельський входив до нелегального керівництва організації «Молода Україна» та відіграв помітну роль в об'єднанні товариств «Ватра» і «Академічне братство» в єдину організацію – «Академічну громаду», яка стала одним із провідних центрів українського студентського життя того часу.

У 1899 р. Л. Цегельський став одним із ініціаторів проведення з'їзду українського студентства у Львів, де виголосив доповідь виразного політичного спрямування. Свій виступ він традиційно розпочав зверненням: «Русько-Український народе!» [13, с. 42], яке згодом стало характерним для його публічних промов перед галицькою громадськістю. За результатами обговорення доповіді учасники з'їзду ухвалили дві ключові постанови: звернення до австрійської влади щодо відкриття українського університету у Львові та декларацію про необхідність боротьби за створення суверенної соборної Української держави.

Під час студентського віча у Львові 14 липня 1900 р. Л. Цегельський знову порушив питання української державності. У своїй доповіді він визначив головною метою українського народу здобуття політичної незалежності та наголосив на потребі соборного об'єднання галицьких українців із українцями Наддніпрянщини [14, с. 55]. Такі виступи стали

одними з перших публічних закликів до утвердження ідеї української державної самостійності та духовної єдності українського народу, що засвідчило вагомий внесок Л. Цегельського у популяризацію державницьких ідей серед українського суспільства.

На початку ХХ ст. Л. Цегельський активно долучився до суспільно-політичної боротьби українців Східної Галичини. Він був одним з організаторів селянських страйків 1902 р., спрямованих проти польських землевласників, а також брав активну участь у кампанії за реформування виборчої системи на засадах загального, рівного, прямого й таємного виборчого права замість куріальної системи. Одним із головних питань виборчої реформи стало представництво українців і поляків у парламенті. Боротьба за зміни супроводжувалася масовими вічами, парламентськими виступами українських депутатів та активною публіцистичною діяльністю.

Лонгин Цегельський вирізнявся як талановитий оратор і публіцист. У різні роки він співпрацював із провідними українськими виданнями – «Молода Україна», «Свобода», «Діло», «Літературно-науковий вісник», а також був членом Наукове товариство імені Шевченка у Львові.

Важливе місце у його діяльності посідала боротьба за відкриття українського університету у Львові та розвиток українського шкільництва. Крім того, він підтримував організацію української молоді у сокільсько-січових спортивно-військових товариствах [15, с. 309–312].

Л. Цегельський успішно поєднував у своїй діяльності фах юриста, літературний талант, публіцистичну працю та дипломатичні здібності, активно займаючись парламентською діяльністю. Вступивши до Української національно-демократичної партії, він швидко здобув авторитет серед українських політичних діячів і посів вагоме місце в партійному керівництві. Свідченням його політичного впливу стало обрання у 1908 р. депутатом

австрійського парламенту, де він працював до розпаду Австро-Угорської монархії. Із 1911 р. Лонгин Цегельський виконував обов'язки секретаря парламенту. Також входив до складу комісії у закордонних справах, що передбачало участь у численних дипломатичних місіях.

У 1914 р. разом із Степан Баран у складі австро-угорської дипломатичної делегації відвідав країни Балканського півострова, зокрема Софія, а також Стамбул і Бухарест. Крім того, здійснював дипломатичні поїздки до Берлін та Стокгольм [13, с. 43].

Будучи депутатом австрійського парламенту й одночасно Галицького сейму, Л. Цегельський організовував Всеслов'янський з'їзду депутатів у 1913 році. Ініціаторами заходу були чеські політики, з якими Л. Цегельський мав добрі стосунки. На з'їзді йшлося про реформу устрою Австро-Угорської імперії, про надання більших прав слов'янським народам [16].

Лонгин Цегельський відіграв помітну роль у підготовці проголошення Західноукраїнської Народної Республіки. Події 1 листопада 1918 р. стали ключовими для українців Галичини, коли відбувся перехід влади до українського керівництва у Львові та на більшій частині краю. Сам Цегельський сприймав ці події як початок нового етапу державного життя та був переконаний у готовності організованих українських сил до встановлення влади.

У своїх спогадах він наголошував на високому рівні довіри населення до українського керівництва та на організованості військових і політичних структур, які забезпечили успіх операції [17, с. 45–46].

У науковій літературі ці події часто називають «першолистопадним зривом» або «переворотом», однак сучасні дослідники вважають такі терміни неточними, оскільки фактично йшлося про розпад влади Австро-Угорщини

та організоване перебрання управління українською стороною в умовах політичного колапсу імперії [18, с. 357].

У жовтні 1918 р. у Львові з ініціативи Української парламентарної репрезентації відбулося засідання Української Конституанти за участю депутатів австрійського парламенту, представників Галицького й Буковинського сеймів, духовенства та делегатів політичних партій; свою підтримку також висловили представники Закарпаття.

Лонгин Цегельський виступив автором ухвалених на цьому зібранні декларації та маніфесту, які проголошували ідею української державності. Він розглядав акт 19 жовтня 1918 р. як перше правове закріплення української державної ідеї в Галичині, тоді як події 1 листопада були її практичним втіленням.

Після проголошення ЗУНР розпочалося формування уряду – Державного секретаріату, до складу якого увійшов і Лонгин Цегельський як державний секретар внутрішніх справ. Уряд очолив Кость Левицький, а інші портфелі отримали представники різних українських політичних сил. 10 листопада 1918 р. новий кабінет склав присягу [19, с. 63].

Л. Цегельський, обіймаючи посаду державного секретаря внутрішніх справ, очолював відомство з широким колом повноважень. Його діяльність охоплювала не лише забезпечення громадського порядку, а й розбудову адміністративної системи у Львові та на місцях. За його ініціативою заступником секретаря був затверджений Р. Перфецький, який відповідав за внутрішню організацію роботи відомства, тоді як сам Л. Цегельський займався формуванням місцевої влади. У повітах призначалися комісари замість колишніх старост, створювалися структури народної міліції, продовольчі органи та проводився набір добровольців до українського війська [20, с. 155–157].

Паралельно він брав участь у впорядкуванні державного управління. Зокрема, 15 листопада 1918 р. було ухвалено закон про розширення складу Української Національної Ради шляхом залучення представників повітових і міських організацій, що передбачало обрання додаткових 70 депутатів [19, с. 63]. Наступного дня затверджено закон про тимчасову адміністрацію територій ЗУНР, який фактично визначав основи державного управління та зберігав чинність австрійського законодавства у тій частині, що не суперечила інтересам української держави. Усі адміністративні структури підпорядковувалися Державному Секретаріату, а також регламентувалася діяльність місцевого самоврядування, судової системи та транспортно-поштової інфраструктури [20, с. 71].

У цьому контексті особливого значення набуває аналіз особистих підходів Лонгин Цегельський до питань державного будівництва. Його діяльність засвідчує прихильність до поміркованої політичної лінії, орієнтацію на правові засади та доволі толерантне ставлення навіть до політичних опонентів. Такий підхід не завжди знаходив підтримку серед радикальніше налаштованих сучасників, що нерідко призводило до суперечок, зокрема з Д. Вітовським, М. Лозинським та іншими діячами [17, с. 42–43].

Водночас його роль не обмежувалася лише участю в організації проголошення влади у західноукраїнських землях чи виконанням обов'язків державного секретаря. Лонгин Цегельський зробив вагомий внесок у становлення української дипломатії, брав участь у підготовці Акта Злуки, працював у структурах закордонних справ ЗУНР і УНР, а згодом представляв уряд ЗУНР у дипломатичних місіях, зокрема у США.

Після втрати Львова Українська Національна Рада та Державний Секретаріат, які тоді перебували в Тернополі, ухвалили рішення терміново

направити делегацію на Наддніпрянську Україну для встановлення контактів і отримання військової та фінансової допомоги (зокрема озброєння, боєприпасів і кадрів). Очолити місію було доручено Лонгину Цегельському, зважаючи на його дипломатичний досвід і зв'язки як із гетьманською адміністрацією, так і з керівництвом Директорії УНР – В. Винниченком і С. Петлюрою. Сам Л. Цегельський пізніше зазначав, що був достатньо підготовленим до такої роботи завдяки вмінню швидко ухвалювати рішення та вести переговори [19, с. 115].

Поїздка показала складність і нестабільність політичної ситуації в Наддніпрянській Україні та завершилася перемовинами з Директорією УНР, яка саме тоді протистояла гетьманському режиму. Хоча Л. Цегельський ставився до Директорії з певною недовірою через її соціалістичну орієнтацію та сумнівну, на його думку, легітимність, саме з нею довелося вести перемовини щодо спільних дій. Для галицьких політиків, орієнтованих на правові засади, неприйнятними були радикальні революційні методи, анархія та отаманщина, що згодом знайшло відображення і в його мемуарах [17, с. 336].

Після тривалих переговорів представники Директорії УНР (зокрема В. Винниченко та О. Андрієвський) погодилися з ініціативами галицької делегації щодо підготовки об'єднання українських держав і надання допомоги військам під Львовом. Водночас Лонгин Цегельський наполягав на збереженні автономії Галичини.

1 грудня 1918 р. було підписано попередню угоду, підготовлену Цегельським, відому як Фастівська [21, с. 67]. Важливість цієї ідеї підтверджує й збережений чернетковий запис основних положень «Злуки» у архівних фондах у Львові [22, арк. 209].

Л. Цегельський також брав активну участь у проголошенні Акта Злуки: «він у складі галицької делегації вирушив до Києва, а 22 січня 1919 р. на Софійській площі зачитав ухвалу УНРади від 3 січня 1919 р. і передав її керівництву Директорії УНР, беручи участь в урочистому проголошенні об'єднання українських земель» [23, арк. 2].

Під час підготовки та проголошення Акта Злуки українських земель Лонгин Цегельський відіграв одну з ключових політичних і дипломатичних ролей, що стало важливою складовою його державницької діяльності.

Після об'єднання він був призначений заступником міністра закордонних справ УНР у Києві (за міністра В. Чехівського). Однак фактичного злиття урядів УНР і ЗУНР не відбулося, а перебування на посаді виявилось нетривалим – із 23 січня до початку лютого 1919 р., коли Директорія залишила Київ через наступ більшовиків [17, с. 251].

У цей період Л. Цегельський виконував складні організаційні завдання: забезпечив евакуацію галицької делегації з Києва, сприяв вивезенню українських родин та завершив роботу Міністерства закордонних справ, що стало його останнім дорученням від уряду Директорії УНР [24, с. 434].

Завдяки дипломатичному досвіду він також очолював переговори з іноземними місіями, зокрема з делегацією Паризької мирної конференції на чолі з генералом Бартелемі. Після відхилення умов перемир'я урядом ЗУНР, які він вважав необхідними для збереження державності, Л. Цегельський розкритикував позицію влади й 13 лютого 1919 р. подав у відставку.

У липні 1919 р. Лонгин Цегельський за дорученням керівника уряду ЗУНР Є. Петрушевича вирушив із дипломатичною місією до США. У 1920–1921 рр. він представляв інтереси уряду ЗУНР у Вашингтоні.

Після рішення Ради Амбасадорів 1923 р. про включення Східної Галичини до складу Польщі діяльність його дипломатичної місії

припинилася. Однак повернення на батьківщину не відбулося, і Л. Цегельський залишився в еміграції в США, пов'язуючи своє майбутнє лише з існуванням незалежної Української держави [13, с. 44].

Висновки. Таким чином, у ході дослідження встановлено, що Лонгин Цегельський був однією з ключових постатей українського суспільно-політичного життя Східної Галичини першої чверті XX ст. Його діяльність охоплювала широкий спектр напрямів – від студентського руху та публіцистики до парламентської роботи, дипломатії та державного будівництва.

Загалом показано, що Л. Цегельський відігравав важливу роль у формуванні української політичної культури в регіоні, популяризації ідеї державності, а також у консолідації українських політичних сил. Особливого значення набули його зусилля в організації українського представництва в парламентських структурах Австро-Угорщини та участь у процесах створення Західноукраїнської Народної Республіки.

Встановлено, що його діяльність мала виразний державницький і дипломатичний характер: він був одним із активних учасників підготовки та реалізації Акта Злуки, а також виконував важливі дипломатичні місії в період існування УНР і ЗУНР. Попри внутрішньополітичні суперечності, його позиція відзначалася поміркованістю, правовим підходом і орієнтацією на інституційне державотворення.

Отже, вплив Лонгина Цегельського на суспільно-політичні процеси Східної Галичини був багатовимірним і суттєвим, а його діяльність стала важливою складовою українського національного руху першої чверті XX ст.

Подальші наукові розвідки доцільно спрямувати на більш детальне вивчення публіцистичної та мемуарної спадщини Цегельського як джерела для реконструкції політичних процесів того часу. Окремого аналізу потребує

його дипломатична діяльність у США та вплив еміграційного періоду на формування української політичної думки. Перспективним також є порівняльне дослідження діяльності Лонгіна Цегельського з іншими представниками української політичної еліти Галичини, а також аналіз його ролі у ширшому контексті українського державотворення та міжнародного визнання українського питання після Першої світової війни.

Список використаних джерел

1. Кордуба С. Передмова до першого видання Л. Цегельського «Від легенд до правди». Нью-Йорк : Булава, 1950. С. 3–12.
2. Лисяк-Рудницький І. Історичні есе. К. : Основи, 1994. Т. 2. 573 с.
3. Полонська-Василенко Н. Історія України. Т. 2. К. : Либідь, 1995. 606 с.
4. Ріпецький С. Українське січове стрілецтво : визвольна ідея і збройний чин. Нью-Йорк : Червона Калина, 1956. 113 с.
5. Верига В. Визвольні змагання в Україні 1914–1923 рр. Т. 1. Жовква : Місіонер, 1998. 524 с.
6. Дацків І.Б., Полич М. І. Лонгин Цегельський в історії української дипломатії (до 140-річчя від дня народження). Український історичний журнал. 2015. № 3. С. 108–121.
URL: http://resource.history.org.ua/publ/UIJ_2015_3_9
7. Дацків І.Б., Полич М. І. State-forming activities of Longin Tsegellsky during the years of national liberation struggles (1918–1921). Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія «Історія. Економіка. Філософія». Вип. 30 К.: Видавничий центр КНЛУ, 2025. С. 193–198.
DOI: [10.32589/2412-9321.30.2025.332060](https://doi.org/10.32589/2412-9321.30.2025.332060)

8. Полич М. Постать Лонгина Цегельського в розвитку міжнародних відносин і дипломатії Західноукраїнської Народної Республіки. Проблеми всесвітньої історії. № 1(21), 2023. С. 196–206 DOI: 10.46869/2707-6776-2023-21-10

9. Полич М. І. Політична діяльність Л. Цегельського як депутата австрійського парламенту та Галицького сейму. Вісник гуманітарних наук. Випуск № 3, 2025. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15276556>

10. Гай-Нижник П. Лонгин Цегельський – патріот, націонал-консерватор, соборник (Частина 1). Вісник Національної асоціації адвокатів України. Жовтень. № 10 (105). 2024. С. 55–64. URL: <https://unba.org.ua/publications/print/9796-longin-cegel-s-kij-patriot-nacional-konservator-sobornik-ch-1.html>

11. Гай-Нижник П. Лонгин Цегельський – патріот, націонал-консерватор, соборник (частина 1) Вісник Національної асоціації адвокатів України. Листопад. № 11 (106). 2024. С.56–64. URL: <https://unba.org.ua/publications/print/9890-longin-cegel-s-kij-patriot-nacional-konservator-sobornik-ch-2.html>

12. Довідник з історії України. К.: Генеза, 2001. 1136 с.

13. Здоровега М. Лонгин Цегельський біля витоків української дипломатії. Всеукраїнський науковий журнал «Мандрівець». № 2. 2009. С. 42–44.

14. Гунчак Т. Україна: перша половина XX ст: нариси політичної історії. К.: Либідь, 1993. 288 с.

15. Західно-Українська Народна Республіка. 1918–1923. Уряди. Постаті. Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України. Львів, 2009. 350 с.

16. Купчик В. Лонгин Цегельський – речник Української Держави. Шлях Перемоги. 2-8 серпня 2001 р. URL: http://postup.brama.com/010828/130_8_1.html.

17. Цегельський Л. Від легенд до правди. Спомини про події в Україні зв'язані з Першим листопадом 1918 р.. Львів : Свічадо, 2003. 336 с.

18. Дашкевич Я. Західно-Українська Народна Республіка : позитивний і негативний досвід. Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. Львів, Вип. 6. 2000. С. 355–359.

19. Макарчук С. Українська Республіка Галичан: нариси про ЗУНР. Львів : Світ, 1997. 192 с.

20. Тищик Б. Й. Західноукраїнська Народна Республіка (1918–1923). Історія держави і права. Львів : Тріада плюс, 2004. 392 с.

21. Лозинський М. Галичина в рр. 1918–1920. Нью-Йорк : Червона Калина, 1970. 228 с.

22. Центральний державний історичний архів України, м. Львові (ЦДІАЛ України). ф. 359, оп. 1, спр. 7, арк. 209.

23. Центральний державний архів вищих органів влади і управління (ЦДАВО України). ф. 1065, оп. 1, спр. 178, арк. 2.

24. Дацків І. Б. Українська дипломатія (1917 – 1923 рр.) у контексті світової історії. Монографія. Тернопіль: КРОК, 2013. 621 с.